

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.8.89](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.89)

УДК: 311:33.330.322

*Ю. О. Ольвінська,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри статистики,
Одеський національний економічний університет
ORCID ID 0000-0002-5871-2647*

*А. М. Березорудський,
магістр, Одеський національний економічний університет
ORCID ID: 0000-0001-7056-9647*

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

*J. Olvinskaya
PhD in Economics, Associate Professor,
Head of the Department of Statistics, Odessa National Economics University
A. Berezorudsky
Master's, Odessa National Economic University*

STATISTICAL ANALYSIS OF INVESTMENT ACTIVITIES OF BUSINESS ENTITIES IN UKRAINE

У статті розглянуто актуальність статистичного аналізу інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні. У сучасному світі інвестиційна діяльність є одним з найбільш важливих аспектів функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Інвестування в значній мірі визначає економічне зростання не лише окремих підприємств та організацій, а держави в цілому, сприяє підвищенню рівня зайнятості населення, а також складає істотний елемент, на якому ґрунтується економічний розвиток суспільства. Інвестиційна діяльність є об'єктом дослідження багатьох вітчизняних та закордонних вчених, але багато аспектів потребують подальшого дослідження. Так, для формування ефективної стратегії та механізмів залучення інвестицій необхідно постійно проводити моніторинг сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні як в цілому, так на рівні окремих регіонів та підприємств. Метою даної статті є проведення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Об'єктом дослідження обрано показники інвестиційної діяльності підприємств України у 2014-2019 роках. У ході статистичного дослідження авторами було проведено аналіз динаміки обсягів капітальних інвестицій за допомогою розрахунку абсолютних та відносних показників. Проаналізовано структуру капітальних інвестицій, які були спрямовані у матеріальні та нематеріальні активи суб'єктів господарювання. Особлива увага у ході статистичного дослідження була приділена аналізу динаміки та структури капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2014-2019 роках. Далі було проаналізовано інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності; було виявлено види економічної діяльності, яким не вистачає капітальних інвестицій. Окрім капітальних інвестицій, авторами було проаналізовано динаміку та структуру прямих іноземних інвестицій в

Україну та з України. У ході аналізу авторами було виявлено фактори, що стримують інвестиційну активність українських та іноземних інвесторів. Серед них слід виділити: нестабільну політичну та економічну ситуацію, погіршення інвестиційного клімату в країні, недосконалу законодавчу базу, відсутність ефективної стратегії щодо залучення інвестицій, значний податковий та адміністративний тиск на суб'єкти господарювання, неврегульованість питань захисту прав власності інвесторів та інші. За результатами проведеного дослідження було сформульовано висновки щодо інвестиційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання та наведено рекомендації, які дозволять покращити інвестиційний клімат в Україні та залучити значні обсяги як капітальних, так і прямих іноземних інвестицій.

The article considers the relevance of statistical analysis of investment activities of economic entities in Ukraine. In today's world, investing is one of the most important aspects of any business. Investment largely determines the economic growth not only of individual enterprises and organizations, but the state as a whole, helps to increase employment, and is an essential element on which the economic development of society is based. Investment activity is the subject of research by many domestic and foreign scientists, but many aspects need further study. Thus, in order to form an effective strategy and mechanisms for attracting investment, it is necessary to constantly monitor the current state of investment activity in Ukraine as a whole and at the level of individual regions and enterprises. The purpose of this article is to conduct investment activities of economic entities. The object of the study is the indicators of investment activity of Ukrainian enterprises in 2014-2019. In the course of the statistical study, the authors analyzed the dynamics of capital investment by calculating absolute and relative indicators. The structure of capital investments, which were directed to tangible and intangible assets of economic entities, is analyzed. Particular attention in the statistical study was paid to the analysis of the dynamics and structure of capital investment by sources of funding in 2014-2019. Next, the investment activity of economic entities by types of economic activity was analyzed; types of economic activity that lack capital investment were identified. In addition to capital investments, the authors analyzed the dynamics and structure of foreign direct investment in Ukraine and from Ukraine. During the analysis, the authors identified factors that constrain the investment activity of Ukrainian and foreign investors. These include the unstable political and economic situation, deteriorating investment climate in the country, imperfect legal framework, lack of an effective strategy for attracting investment, significant tax and administrative pressure on businesses, unresolved issues of investor protection and others. Based on the results of the study, conclusions were drawn on the investment activity of domestic businesses and recommendations were made that will improve the investment climate in Ukraine and attract significant amounts of both capital and foreign direct investment.

Ключові слова: інвестиційна діяльність; капітальні інвестиції; прямі іноземні інвестиції; статистичний аналіз; суб'єкти господарювання.

Keywords: investment activity; capital investments; foreign direct investments; statistical analysis; business entities.

Постановка проблеми. Необхідною умовою розвитку економіки будь-якої країни є висока інвестиційна активність. Вона досягається за рахунок збільшення обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів та найбільш ефективного їх використання в пріоритетних сферах матеріального виробництва, а також об'єктах соціальної сфери. Інвестиції призначені для підняття та розвитку виробництва, збільшення його потужностей, технологічного рівня, розробці і випуску нових, високотехнологічних продуктів. Інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі та зумовлюють конкурентні позиції країни на світових ринках. Інвестиції є локомотивом у розвитку економіки. Інвестиційна діяльність являє собою один з найбільш важливих аспектів функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Інвестування в значній мірі визначає економічне зростання держави, зайнятість населення і складає істотний елемент бази, на якій ґрунтується економічний розвиток суспільства. Все вище перелічене свідчить про необхідність посилення уваги до

розробки теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо статистичного аналізу інвестиційної діяльності як в країні в цілому, так і на регіональному рівні та рівні окремих суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток інвестиційних процесів і їх регулювання з боку держави розглядаються в економічній теорії як у класичній, так і в кейнсіанської концепції. Макроекономічні аспекти інвестицій були досить повно розкриті в працях відомих зарубіжних економістів: Дж.Кейнса, Дж.Кларка, А. Маршалла, Д. Рікардо, П. Самуельсона, А. Сміта, Г. Хаблера, Р. Харрода, У. Шарпа і ін. Проблеми інвестицій, а також інвестиційних процесів детально вивчалися в працях сучасних зарубіжних економістів - П.Р. Кругмана, А. Кульмана, А. Мертенса, М. Обстфельда і ін. Регіональні аспекти розвитку інвестиційних процесів розглядалися в дослідженнях В.Д.Андріанова, В.М.Багінової, А.Г. Гранберг, З.Б-Д.Дондокова, І.В.Максімова, І.В.Сергеева, Ф.С.Тумусова, Г.В.Хомкалова і ін.

Вивчення та аналіз інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні набуває все більшого значення, оскільки саме завдяки інвестиціям, реальним вливанням у національну економіку можливо забезпечити зростання економіки. Розробка ефективної економічної політики для їх підтримки стає пріоритетним завданням. Тому для створення такої програми необхідний систематизований підхід щодо збору та аналізу даних для забезпечення інформаційної бази, на основі якої будуть прийматися заходи щодо збільшення обсягів залучення інвестицій.

Мета статті. Основною метою статті є всебічний статистичний аналіз інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні та надання рекомендацій щодо підвищення обсягів інвестування українських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливу роль у реалізації державної промислової політики відіграють капітальні інвестиції, адже вони є фундаментальним параметром відтворювального процесу, що визначає можливості оновлення основного капіталу, проведення структурних реформ, стійкого довгострокового економічного та соціального розвитку країни [1].

В Україні, останнім часом, чітко простежується позитивна тенденція до зростання капітальних інвестицій. Так у 2019 році капітальні інвестиції склали 624 млрд. гривень проти 578,7 млрд. грн у 2018 році, а порівняно з 2014 роком – зросли в 2,8 рази (рис. 1).

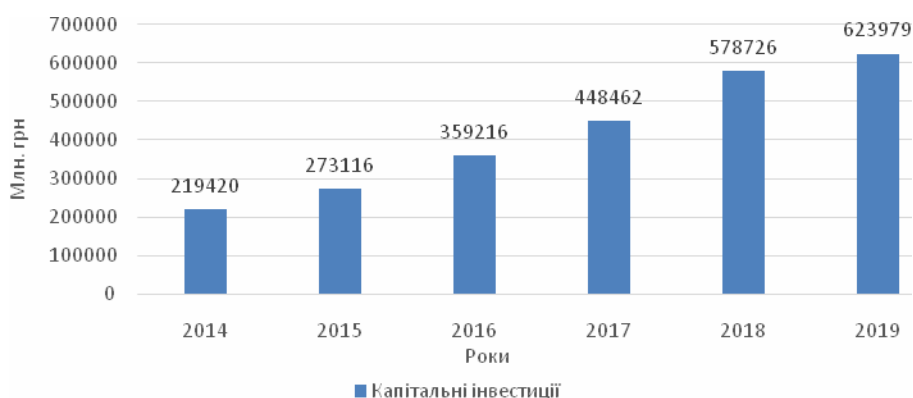

Рис. 1. Капітальні інвестиції в Україні в 2014-2019 роках

Джерело: побудовано авторами за даними [2,3]

Але треба також відмітити, те що у 2019 році темп приросту капітальних інвестицій сповільнився по рівняно з минулими роками, так у 2015-2018 роках темп приросту був значно вище ніж у 2019 році, що може свідчити про початок негативної тенденції, щодо зниження розміру капітальних інвестицій в економіку України. Максимальний темп приросту спостерігався у 2016 році на рівні 31,5% до попереднього року.

При аналізі інвестиційної діяльності слід звертати увагу не лише на кількісні показники обсягів капітальних інвестицій, а також на їх структуру. Так, у 2019 році у структурі капітальних інвестицій, інвестиції у матеріальні активи склали 96,2%, а інвестиції у нематеріальні активи 3,8%.

Найбільшу частку у структурі інвестицій у матеріальні активи займали інвестиції у машини, обладнання та інвентар – 31,8%, за ними йдуть інвестиції у інженерні споруди – 23,9%, нежитлові будівлі – 16,1%. Частка інвестицій у матеріальні активи у структурі капітальних інвестицій у 2019 році порівняно з 2018 роком зросла на 2,5 відсоткових пункти, частка інвестицій у нематеріальні активи відповідно знизилась на 2,5 відсоткових пункти (рис. 2).

Частка інвестицій у нежитлові будівлі у структурі капітальних інвестицій за рік зросла на 0,7 відсоткових пункти, частка інвестицій у інженерні споруди зросла на 4,7 в. п., частка інвестицій у транспортні засоби знизилась на 2,3 в. п., інвестиції у права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо за рік скоротилися на 2,9 в. п. Слід звернути увагу на скорочення інвестицій у нематеріальні активи. Така динаміка є вкрай негативною, тому що у XXI сторіччі у розвинених країнах саме нематеріальні активи стають більш привабливими об'єктами для інвестування.

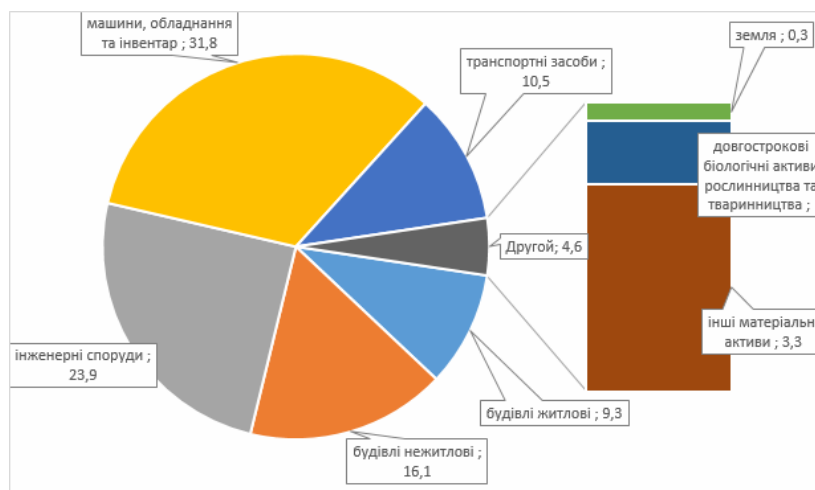

Рис. 2. Структура інвестицій у матеріальні активи у 2019 році
Джерело: побудовано авторами за даними [2,3]

Найбільшим джерелом фінансування капітальних інвестицій у 2019 році в Україні були власні кошти підприємств та організацій, їх частка у структурі капітальних інвестицій складала 65,4%, проти 70,8% у минулому році (рис. 3).

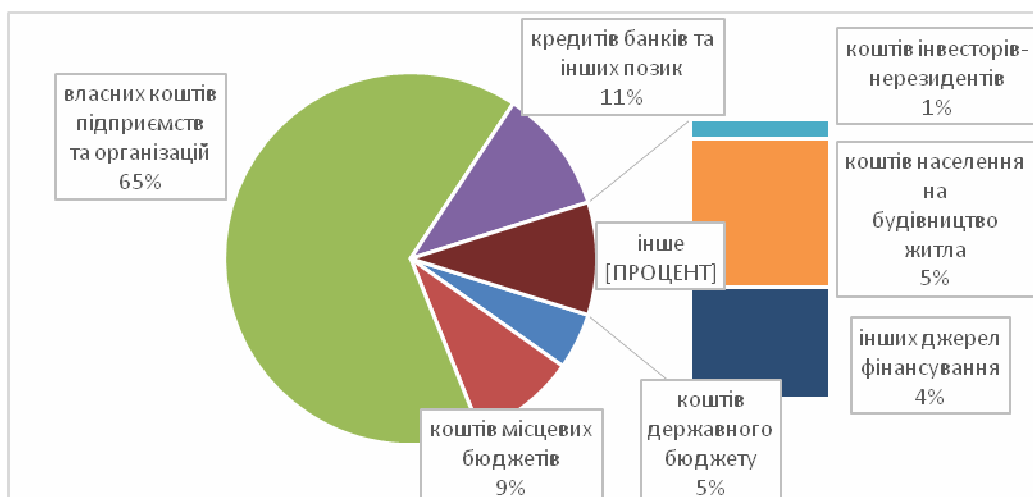

Рис. 3. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні у 2019 році
Джерело: побудовано авторами за даними [2,3]

Не зважаючи на зменшення питомої ваги, а також на скорочення обсягів власних коштів підприємств, що спрямувались на капітальні інвестиції у 2019 році порівняно з 2018 роком, за аналізований період вони зросли у 2,6 рази (рис. 4).

Ще одним джерелом фінансування капітальних інвестицій, що скоротилося, були кошти населення на будівництво житла, їх обсяг у 2019 році знаходився на рівні 32,4 млрд. грн проти 34,6 млрд. грн у 2018 році. Їх частка у структурі капітальних інвестицій склала 5,2% - це найменше значення коштів населення спрямованих на будівництво житла за аналізований період, за останній рік їх частка знизилась на 0,8 в. п., а порівняно з 2015 роком – на 4,8 в. п.

Незважаючи на зниження частки в структурі, розмір інвестицій за рахунок коштів населення направлених на будівництво за аналізований період збільшився на 46,9%.

Рис. 4. Динаміка капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні у 2015-2019 роках

Джерело: побудовано авторами за даними [2;3]

Витрати державного бюджету спрямовані на інвестиції у 2019 році склали 30,8 млрд. грн, що на 8 млрд. грн більше ніж торік. Їх питома вага у структурі капітальних інвестицій слала 4,9%, тобто зросла на 1 відсотковий пункт і набула свого найбільшого значення з 2014 року. З 2014 по 2019 роки витрати державного бюджету на фінансування капітальних інвестицій зросли у 11,3 рази, а частка у структурі джерел фінансування капітальних інвестицій зросла з 1,2% у 2014 до 4,9% у 2019 році. Можна зробити висновок, що за аналізований період темпи росту фінансування інвестицій за рахунок коштів державного бюджету випереджали темпи росту інших джерел, але їх розмір залишався незначним порівняно з іншими джерелами.

Інвестиції за рахунок коштів місцевих бюджетів у звітному році склали 56,5 млрд. грн, за рік вони зросли на 6,1 млрд. грн, або на 12,2%, їх частка в у структурі капітальних інвестицій складала 9,1%, що на 0,4 в.п. більше ніж роком раніше. За аналізований період максимальна частка в структурі джерел фінансування капітальних інвестицій спостерігалася у 2017 році на рівні 9,3%, найнижче значення зафіксовано у 2014 році – 2,7%. За п'ять років розмір фінансування капітальних інвестицій за рахунок коштів місцевих бюджетів збільшилися у 9,5 разів, а частка в структурі зросла на 6,4 в.п. з 2,7% на початку періоду до 9,1% у кінці аналізованого періоду. Попри значне зростання їх частка залишається не великою – менше 10%.

Фінансування інвестицій за рахунок банківських кредитів і позик за рік зросло на 22,4 млрд. грн, або на 50% до 67,2 млрд. грн, що складає 10,8% у структурі капітальних інвестицій у 2019 році, що на 3 в.п. більше ніж минулого року коли цей показник складав 7,8%. Найбільша частка банківських кредитів та позик за аналізований період зафіксована у 2019 році, а найнижча частка інвестицій фінансованих за рахунок банківських кредитів та позик в структурі кредитів була зафіксована у 2017 році на рівні 6,6%. За п'ять років банківські кредити і позики направлені на капітальні інвестиції збільшилися в 3,1 рази, а частка в структурі капітальних інвестицій зросла з 9,9% до 10,8%.

Кошти спрямовані на капітальні інвестиції інвесторами-нерезидентами у 2019 році склали 4,7 млрд. грн, проти 1,8 млрд. грн. у попередньому році, таким чином інвестиції нерезидентів збільшилися у 2,6 рази, це найбільший темп зростання серед усіх джерел фінансування інвестицій в Україні. Таке велике зростання пояснюється значним скороченням розміру інвестицій від нерезидентів у 2018 році порівняно з 2017 роком, так інвестиції склали 1,8 млрд. грн (найнижче значення за аналізований період) і 6,2 млрд. грн відповідно, тобто інвестиції нерезидентів скоротилися на 71,1%. Загалом за аналізований період інвестиції від нерезидентів можна охарактеризувати, як такі що не мають чіткої тенденції, що може свідчити про те що у закордонних інвесторів немає достатнього рівня впевненості у надійності таких інвестицій та довіри до української економіки. Вони оцінюють такі інвестиції як досить ризиковані. У 2019 році частка капітальних інвестицій інвесторів-нерезидентів у структурі капітальних інвестицій складала лише 0,7%, це найнижча частка серед усіх джерел фінансування, що дає зрозуміти те що інвесторам з інших країн зовсім не цікаві інвестиції в українську економіку. Найвища частка інвестицій від нерезидентів зафіксована у 2015 році на рівні 3%, при цьому найбільший розмір інвестицій зафіксований за підсумками 2016 року, коли інвестиції склали 9,8 млрд. грн, а частка – 2,7%. Найнижча сума інвестицій нерезидентів 1,8 млрд. грн була у 2018 році, то діж і їх частка скоротилася до мінімального значення за аналізований період – 0,3% у структурі капітальних інвестицій. За п'ять років розмір коштів інвестованих нерезидентами скоротився на 17,3%. Розмір капітальних інвестицій фінансованих інвесторами-нерезидентами на стільки невеликий, що майже знаходиться в межах статистичної похибки.

Інші джерела фінансування капітальних інвестицій у 2019 році склали 24,1 млрд. грн, проти 14,7 млрд. грн роком раніше, тобто інвестиції збільшилися на 9,4 млрд. грн, або 63,7% рік до року, це найбільший розмір інвестицій з інших джерел за аналізований період. Останні чотири роки простежується чітка тенденція до зростання інвестицій з даного джерела фінансування. А ось частка в структурі чіткої тенденції не має. Частка коштів з інших джерел у структурі капітальних інвестицій склали 3,9%, що на 1,4 в.п. більше ніж рік тому, а у позаминулому році частка складала 2,9%. Мінімальне значення частки за аналізований період спостерігалось у 2016 році на рівні 2,1%. Загалом розмір капітальних інвестицій фінансованих з інших джерел не здійснює суттєвого впливу на загальний розмір капітальних інвестицій.

На наступному етапі аналізу інвестиційної діяльності в Україні доцільно проаналізувати обсяги капітальних інвестицій суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності. Так, протягом аналізованого періоду капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство щороку зростали та у 2018 році досягли свого піку на рівні 66104 млн. грн, але у 2019 році капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство склали скоротилися порівняно з 2018 роком на 6974 млн. грн, або на 10,6% (табл. 1).

Капітальні інвестиції у промисловість демонструють тенденцію до зростання протягом всього аналізованого періоду, більше того з 2016 по 2019 роки темп приросту щороку стабільно вище 20%. Так, у 2019 році їх обсяги збільшилися на 27,2%, або на 54300 млн. грн та склали 254196 млн. грн. Капітальні інвестиції у будівництво протягом аналізованого періоду зросли на 72,9%. У 2019 році порівняно з 2018 роком вони збільшилися на 11,3% і склали 62347 млн грн. Також слід відмітити, що в Україні останні роки спостерігається стійка тенденція до зростання капітальних інвестицій саме у будівній галузі (мінімальне значення приросту було зафіксовано у 2016 році 2,3%, а максимальне у 2015 році – 20,5%).

Також позитивна тенденція до зростання капітальних інвестицій спостерігається у сфері державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування. За 2019 рік вони збільшилися на 9708 млн. грн, або на 21,8%. Інвестиції у цю сферу діяльності зростають швидкими темпами, так у 2015 році порівняно з попереднім вони зросли у 2,4 рази, у 2016 - у 1,6 рази, а в 2017 році - у 1,5 рази.

Але слід також відмітити, що протягом 2014-2019 років в Україні також спостерігалось скорочення обсягів капітальних інвестицій спрямованих у оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів та у транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність. Так, у 2019 році вони скоротилися більше ніж на 14,0%. Максимальне значення інвестицій у оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автотранспортних засобів спостерігався у 2018 році. А у транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність капітальні інвестиції у 2015-2018 роках зростали достатньо швидкими темпами від 20,7% у 2015 році, до 51,1% у 2017 році.

Таблиця 1.

Динаміка капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні у 2014-2019 роках, млн. грн.

Види економічної діяльності	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Сільське, лісове та рибне господарство, млн.грн	18796	30155	50484	64243	66104	59130
Промисловість, млн.грн	86242	87656	117754	143300	199896	254196
Будівництво, млн.грн	36057	43464	44444	52176	55994	62347
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, млн.грн	20716	20663	29957	33665	51818	44174
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, млн.грн	15498	18704	25107	37944	50078	43793
Тимчасове розміщення й організація харчування, млн.грн	1482	1393	1478	2134	2675	2832
Інформація та телекомунікації, млн.грн	8175	22975	15651	18395	29885	21063
Фінансова та страхова діяльність, млн.грн	6214	6448	7679	8055	10652	11246
Операції з нерухомим майном, млн.грн	11230	11899	19665	22506	27557	28147
Професійна, наукова та технічна діяльність, млн.грн	2921	4065	6579	7965	10798	11912
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, млн.грн	3565	6535	10009	12747	11838	11741
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування, млн.грн	5808	13942	22381	32844	44598	54306
Освіта, млн.грн	821	1540	2257	3493	4460	4789
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, млн.грн	1224	2367	4479	6708	8139	9485
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, млн.грн	509	1044	970	1649	3663	4146
Надання інших видів послуг, млн.грн	162	266	322	638	571	672
Усього	219420	273116	359216	448462	578726	623979

Джерело: складено авторами за даними [2;3]

Якщо проаналізувати структуру капітальних інвестицій за видами економічної діяльності, то за аналізований період значних структурних зрушень не спостерігалось. Так, у 2019 році найбільшу питому вагу займали інвестиції у промисловість – 41%, у будівництво – 10%, у сільське, лісове та рибне господарство – 9,5%, у державне управління й оборону; обов'язкове соціальне страхування – 8,7%, у оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність – по 7,0% (рис. 5).

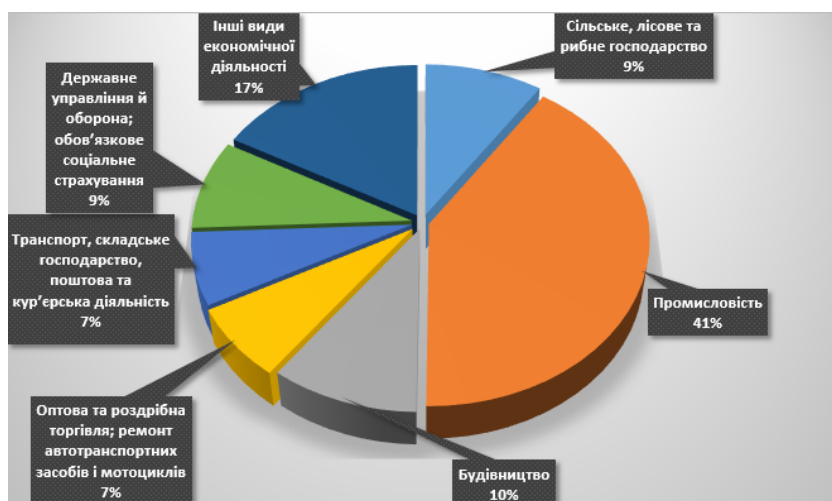

Рис. 5. Структура капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні у 2019 р.

Джерело: побудовано авторами за даними [2;3]

На всі інші види господарської діяльності у 2019 припадало 106033 млн. грн. капітальних інвестицій, а їх частка в структурі складала 17%.

Окрім капітальних інвестицій важливу роль для розвитку національної економіки відіграють прямі іноземні інвестиції (ПІ). Так у 2019 році прямі іноземні інвестиції в Україну склали 51387 млн. дол. США, що на 16,8% більше ніж у попередньому році. У 2015 році розмір ПІ у зв'язку з важкими економічними та політичними обставинами в країні скоротилися на 12,2%, після чого було незначне зростання у 2016 році з подальшим скороченням інвестицій у 2018 році. Лише у 2019 році розмір ПІ досягнув і перевершив на 3,1% рівень до кризового 2014 року. Цю ситуацію добре видно на рис. 6.

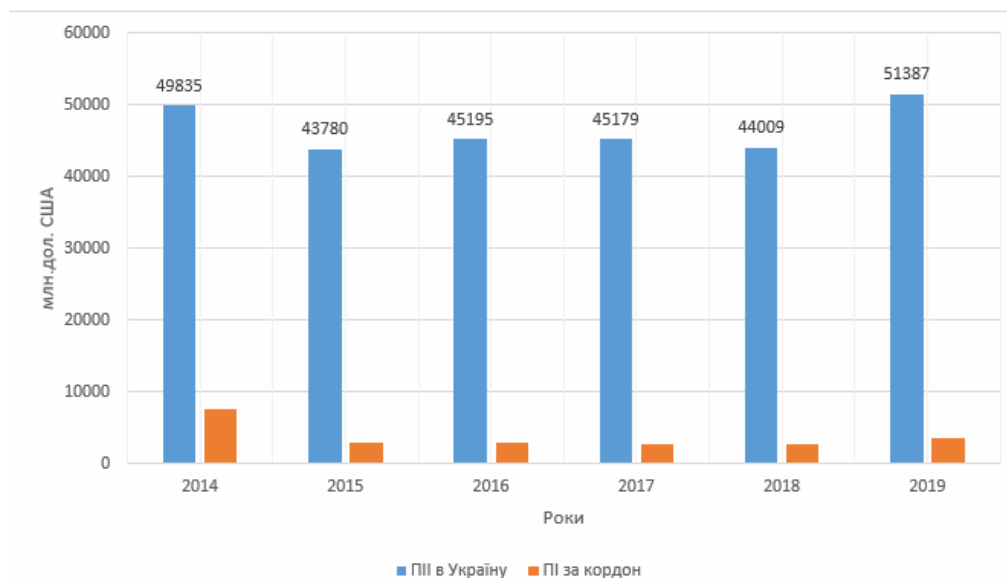

Рис. 6. Динаміка прямих інвестицій в Україну та з України у 2014-2019 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [4]

Інструменти участі в капіталі у 2019 році склали 81,1% у структурі прямих іноземних інвестицій в Україну, а боргові інструменти відповідно склали 18,9%. Для України за останні п'ять років характерна частка інструментів участі в капіталі в прямих іноземних інвестиціях на рівні не менше ніж 80% (табл. 2).

Таблиця 2.
Структура прямих іноземних інвестицій в Україну 2014-2019 рр.

Роки	ППІ в Україну, млн.дол. США	Інструменти участі в капіталі, млн.дол. США	Боргові інструменти, млн.дол. США	Інструменти участі в капіталі, % від ППІ	Боргові інструменти, % від ППІ
2014	49835	40961	8874	82,2	17,8
2015	43780	35562	8218	81,2	18,8
2016	45195	37054	8141	82,0	18,0
2017	45179	36310	8869	80,4	19,6
2018	44009	35391	8618	80,4	19,6
2019	51387	41663	9724	81,1	18,9

Джерело: складено авторами за даними [5]

Прямі інвестиції з України у 2019 році склали 3541 млн. дол. США, що в 14,5 разів менше ніж інвестиції в Україну. У 2019 році порівняно з 2018 роком прямі інвестиції з України за кордон збільшились на 813 млн. дол. США, тобто на 29,8%. При цьому розмір інвестицій за кордон у 2019 році складає менше половини від рівня 2014 року – 47,7%.

В Україні частина прямих іноземних інвестицій має свою специфіку: повернення в країну у вигляді інвестицій раніше виведеного за кордон капіталу (roundtripping), переоформлення боргу в акціонерний капітал (debt-to-equity). До капіталізації банків таким методом активно проводилася у 2015-2016 роках після збільшення вимог до капіталу банків. Після масштабного відпливу капіталу у 2014–2015 роках відновився приплив капіталу в Україну, проте його потоки істотно звузилися, якщо порівняти з докризовим періодом. Водночас на сьогодні інвестори надають перевагу більше борговому, аніж інвестиційному капіталу [5].

Кінцевий контролюючий інвестор (Ultimate Controlling Parent-UCP) – це підприємство, що контролює безпосереднього прямого інвестора підприємства прямого інвестування - визначається шляхом поступового розгляду (знизу вгору) усіх рівнів відносин контролю, починаючи від безпосереднього прямого інвестора до досягнення підприємства, яке знаходиться на найвищому рівні в ієрархії відносин власності. Впродовж 2010 – 2019 років обсяги ППІ, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) оцінено у 9,4 млрд дол США, що становить 22,8 % від припливу ППІ в Україну (41,3 млрд дол. США). Термін round tripping означає процес направлення резидентами за кордон коштів, які потім вертаються в країну у вигляді прямих інвестицій. Найбільші обсяги round tripping інвестування спостерігались впродовж 2010 – 2013 років – в середньому на рівні 32,7% від загального обсягу; 87% таких інвестицій було спрямовано до підприємств реального сектору.

У 2014-2015 роках спостерігався відтік коштів з України за такими операціями, це в першу чергу пов'язано з політичними змінами в країні, а також початком воєнних дій на Сході. У 2016 – 2019 роках спостерігається поступове наростання чистого притоку коштів за операціями round tripping, але вже в менших обсягах, ніж напередодні кризи. В 2016 році вони забезпечили 4.1%, у 2017 – 10.4%, у 2018 – 20.6% приливу ППІ в Україну. У 2019 році операції round tripping оцінено в 1 млрд дол. США, що становить 34.1% притоку ППІ в Україну (88.9% їх обсягу – інвестиції до реального сектору). Найбільші обсяги операцій round tripping здійснювались через Кіпр, Нідерланди, Швейцарію та Австрію [5].

Висновки. Проведений аналіз інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання свідчить, що незважаючи на позитивні тенденції зростання обсягів інвестицій в Україні, ситуація залишається складною. Це зумовлено в першу чергу нестабільною політичною та економічною ситуацією, погіршення інвестиційного клімату в країні. Також до чинників, які не дають розвиватися інвестиційної діяльності в Україні можна віднести: законодавчу нестабільність, відсутність ефективної стратегії щодо залучення інвестицій, значний податковий та адміністративний тиск на суб'єкти господарювання, неврегульованість питань захисту прав власності інвесторів та інші. Досягнення стабільного економічного росту економіки України напряму залежить від покращення її інвестиційного клімату. Адже це безпосередньо буде сприяти механізму залучення іноземних інвестицій. Основою якого є економіко-організаційний блок, що базується на обґрунтованій стратегії залучення інвестицій з закордону, системі пільг в оподаткуванні. Розвиток певних сфер економічної діяльності забезпечить покращення економічного становища в Україні. Тому інвестиційна діяльність потребує негайного прийняття стимулюючих заходів, які б пришвидшили притоки вітчизняного та іноземного капіталу в економіку України, який покращить розвиток пріоритетних сфер національної економіки.

Література.

1. Радевич Т. В. Капітальні інвестиції в Україні: сучасні тенденції та перспективи розвитку / Т. В. Радевич // Сталій розвиток економіки. – 2015. – № 2. – С. 317-322.
2. Статистичний щорічник України 2019. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.08.2021).

3. Статистичний щорічник України 2018. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.08.2021).
4. Іноземні інвестиції в Україні: де знайти дані, як читати платіжний баланс, про що говорять останні цифри. Експертна платформа: веб-сайт. URL: <https://expla.bank.gov.ua/expla/src/files/Publication126.pdf> (дата звернення: 16.08.2021).
5. Оцінка обсягів іноземних інвестицій в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидентом. Національний банк України: веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=FDI_round_trippling_ICL-DFS.pdf (дата звернення: 16.08.2021).

References.

1. Radevych, T.V. (2015) “Capital investments in Ukraine: current trends and prospects”, *Stalyy rozvytok ekonomiky*, vol. 2, pp.317-322
2. The official site of the State Statistics Service (2021), “Statistical Yearbook of Ukraine 2019”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 16 August 2021).
3. The official site of the State Statistics Service (2021), “Statistical Yearbook of Ukraine 2018”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 16 August 2021).
4. Expert platform (2021), “Foreign investment in Ukraine: where to find data, how to read the balance of payments, what the latest figures say”, available at: <https://expla.bank.gov.ua/expla/src/files/Publication126.pdf> (Accessed 16 August 2021).
5. The official site of the National Bank of Ukraine (2021), “Estimation of the volume of foreign investments in which the ultimate controlling investor is a resident.”, available at: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=FDI_round_trippling_ICL-DFS.pdf (Accessed 16 August 2021).

Стаття надійшла до редакції 20.08.2021 р.